

ACTE D'AFIRMACIÓ NACIONALISTA A CONSTANTÍ. EL SINDICAT. 1922

Jordi Morant i Clanxet

Ens ha semblat d'interès parlar avui, de nacionalisme polític. No tot han de ser articles de la vella història, de segles de la vellúria, ja que tots els pobles tenen pàgines il·lustres de tota mena i condició. Hem de traslladar-nos a l'any 1922, al mes de desembre, poc abans de Nadal. Era exactament el dia 23, dia de l'edició del setmanari La Veu de Tarragona. En aquella època estava a flor de pell el nacionalisme catalanista, no l'independentisme, que no era, llavors, un afer multitudinari.

Constantí va veure i mesurar una intensa jornada de fervor nacionalista i catalanista protagonitzada per tarragonins de pro, i que anirem desgranant tal com els oradors ho van fer. L'acte d'afirmació nacionalista a la vila constantinenca resultà brillantíssim amb Joaquim Delclòs, Eudald Melendres, Martí Marias i Joan Romaní. La sala, força gran resultà petita pels il·lustres oradors, era, doncs, la sala del Sindicat, als quals s'hi afegiren els membres regionalistes del poble Joan Sendra i Josep Jové.

MARTÍ MARIAS I MAGRINYÀ

Periodista, poeta i dramaturg, a més va ser, després, un dels principals homes de la fundació de Ràdio Tarragona E.A.J. 33, i l'autor de la lletra la "Fallera del barri", una sarsuela de costums tarragonines estrenada per les falles tarragonines de 1932, amb música del mestre Josep Cabestany. Anant al parlament, va dir: "Què és la Pàtria? –començà dient l'orador–, i en breus paraules demostrà el seu parer respecte a la Pàtria que digué que era la transsubstanciació de les energies de la terra amb les de l'home.

Tot seguit explicà la creació de les Joventuts Nacionalistes amb un vell exemple: era un camp sota la muntanya el qual era regat per un doll d'aigua que del cim i serpentejant baixava. Com aquella no era preu suficient per a que la terra fructifiqués, sortí un dia el pagès amb l'aixada a cercar un lloc a la muntanya on hi hagués aigua abundant per a la seva terra, i va trobar-lo; era una gran bassa on hi queia constant-

ment una fontana d'aigua clara i fresca, i aleshores amb l'aixada assenyalà el camí per on havia de passar per a juntar-se amb l'altra que de la muntanya baixava: les dues forces van fer fructificar aquell camp mig mort entre les dues van aconseguir els resultats esperats per aquell bon pagès.

Doncs bé amics; l'excels Prat de la Riba com el pagès del meu conte i perdoneu-me aquesta comparació veient que no hi havia prou força amb la dels homes, va cercar quelcom que tingués vida al plet de Catalunya i aleshores, així com el pagès amb l'aixada, ell amb la seva intel·ligentíssima ploma va descriure el camí a seguir per allò que ell havia creat en força definitiva. I aleshores va aparèixer el llibre La nacionalitat catalana que tants joves arreplegà en la bandera de Catalunya i van néixer d'aquella magna obra les Joventuts Nacionalistes, o sigui el braç que executés la força dels catalans que havien de portar a Catalunya grans jornades de pau i prosperitat.

“Ara nosaltres, jovent nacionalista ens hem d'unir perquè la tasca sigui profitosa, hem de tenir els mateixos ideals, i una sola senyera, la de les quatre barres... Aquesta ha d'ésser l'única senyera de les Joventuts Nacionalistes (forta ovació acollí tant belles paraules).”

“En concret un compromís amb Catalunya i l'hem de complir, hem de procurar fer conèixer al poble la intensitat del nostre missatge hem de desvetllar als ensopits, hem de conquerir el poble i que l'abrandament patriòtic sigui un fet.”

El publicista i poeta es congratulà del fet que sigui Constantí el lloc escollit per la concentració de les Joventuts Nacionalistes.

JOAQUIM DELCLÒS

Aquest orador Tarragoní, en nom de les Joventuts de la capital, saludà molt efusivament la vila de Constantí, al mateix temps es felicitava per la inauguració d'una classe de llengua catalana. Tot considerant el profit que n'ha de treure la vila i el seu entorn, culturalment.

El setmanari extreu uns fragments de cada uns dels oradors que es desplaçaren a Constantí, no quedant, doncs, defraudats tots els que hi assistiren. Textualment el cronista en fa un comentari i diu:

“Recordant l'eroïsmo dels fills d'aquell poble en la guerra dels Segadors i la sagnant venjança que prengueren, els assassinats dels veïns de Cambrils pels soldats d'en Felip IV, els digué que com ells foren l'exemple de la comarca, els constantinencs d'avui ho són pel seu entusiasme patriòtic.

“Parlà dels ultratges que els governs de Madrid ens han fet i fan cada dia, fixant-se especialment en la imposició d'un idioma que no és el nostre, i en el despreci de l'idioma català, rebutjat en tots els actes on intervenen els nostres enemics, i digué que com més insults fessin de la nostra llengua més hàviem d'enlairar-la (grans aplaudiments). Assenyalà els camins de la decadència que segueix la vella Espanya, i digué que Catalunya havia de fer front per no ésser ofegada a l'abisme, i poder seguir el camí de la prosperitat i de la glòria.

“En aquests paràgrafs explicà la tasca a fer per les Joventuts nacionalistes per a conquerir les llibertats perdudes, i digué que els joves catalans havien de sentir sempre l'ofensa de Felip V, al cremar en el Saló de Cent de Barcelona els furs i privilegis

de la nació catalana. Entusiastes aplaudiments acompanyaren les últimes paraules del nostre amic.”

JOAN ROMANÍ

Un altre dels oradors fortament aplaudit pel seu enèrgic discurs. Aquest membre de la Joventut Nacionalista, es desvetllava per l'organització del Regionalisme. Poc a poc s'introduí en la plena disposició dels seus homes, que sempre estan disposats amb els seus amics de les comarques tarragonines i dels seus pobles per catalanitzar-les més. “Per això –deia– la nostra presència avui aquí, ha d'ajudar a la joventut renovellada que ha fet de Constantí en patriotisme, una població exemplar com ho és ja pel seu esperit i treball per la seva labor agrícola filla d'aquell esperit, entre les més riques poblacions del meravellós Camp de Tarragona”.

Romaní també els parla de política general, tot recordant que aferrissats adversaris de les aspiracions catalanes, com per exemple Alfons Sala, han acabat per donar-los la raó, encara que de forma no gaire edificant, anant-se'n a casa seva per no intervenir més en la tragèdia que van representant els seus amics, que ho eren fins ara.

Després posà èmfasi en el fervor centralitzador de l'estat espanyol, els catalans –diu– som humiliats en la nostra economia, la nostra cultura i la nostra llengua, i això passa quasi cent anys després: conseqüència, continuen les humiliacions. Podríem anant detallant episodis, guerres i lluites de tota mena per arribar a la conclusió, de que amb la dèria de sacrificar-ho tot per la “grandiosidad de la Pàtria, per l'honor i per unes quantes paraules de més –desgrana l'autor– de les quals no es viu en aquest temps de realitats, el que va ser el gran imperi ha esdevingut un estat i no de primer ordre, minat per les discòrdies interiors i amb bastantes sotragades que posen en perill la seva existència.

El jove nacionalista remou les aigües històriques del passat, i comenta: “Vegeu el trist resum de les tres centúries de defensar la Integridad de la pàtria amb les armes a la mà: Holanda. Perduda en 1579, i Flandes en 1598, durant el regnat de Felip II.

La Cerdanya, Conflent, Vallespir, Rosselló i la Provença perduts el 1659, i Portugal, el 1665, sota el regnat de Felip IV.

Sicília, Còrsega, Nàpols, Atenes, Neoptària; perduts, el 1713, durant el regnat de Felip VI, de tant mala memòria que esclavitza Catalunya, en canvi de tanta desmembració.

Florida, perduda el 1763, amb el regnat de Carles III. Santo Domingo perduda el 1810, regnant Carles IV.

Argentina, es va perdre el 1810; Paraguai el 1813. Colòmbia, Uruguai, Venezuela, Equador, en 1819 i Mèxic, Guatemala, Hondures, San Salvador, Nicaragua, Costa-rica, Perú, i Bolívia el 1821, amb el regnat de Ferran VII

Cuba, Puerto-Rico, Filipines, Marianes, Palaos i Carolines, perdudes de nostre record...

I encara continua la mateixa política. Veurem on arribarem, on arribaran... (grans aplaudiments)

“Analitza, en contraposició amb el que fan els que des de Madrid ens governen, la meritíssima tasca que ve desenrotllant la Mancomunitat i ens parla de l’obra cultural, agrícola, telèfons, carreteres...Diu que anant en automòbil, quan canvieu la carretera passant a la de l’Estat a la de la Mancomunitat, beureu amb satisfacció i a la boca us ve un Visca Catalunya, mentre que al fer el camí invers, sols procureu arrapar-vos bé per conservar el físic i no penseu pas amb visques, precisament.” (Aplaudiments).

EUDALD MELENDRES I RUÉ

Germà de Mn. Melendres el poeta, advocat, president de la Diputació, nacionalista, de l’Ajuntament, col·laborador de La Cruz, diari catòlic de Tarragona, regionalista de pro, també anà a Constantí a l’acte d’afirmació nacionalista. Féu un brillantíssim discurs.

Parlà amb contundència d’un tòpic que passa amb freqüència de la Unidad Nacional, una mania que només és a la migrada intel·ligència dels qui governen Espanya. “Ibèria no ha estat mai ni serà una unitat, sinó en grup de nacions que per esdeveniments desgraciats, o per la tirania del vencedor quedarem sotmesos al mateix reialme.”

L’orador parlà extensament de l’ideari nacionalista i de diverses èpoques de la història, fent veure en les primeres una absoluta indiferència de civilització i de raça entre els pobles ibèrics. El Sr. Melendres, “ara s’ocupa del regnat dels gots com a període de més semblances, però no de confusió, ni en lluites entre els àrabs, en les que es formaren personalitats ibèriques que viuen avui oprimides”.

“Cantà tot seguit, un himne a la nostra pàtria tan amada, i explicà el deure que tenim els fills de Catalunya a estimar-la amb tot l’esforç i més que a totes dels coses de la terra, especialment el jovent català quin amor patri ha de manifestar-se en tots els actes “. Melendres continuà amb el discurs patriòtic, com també rebia com els altres anteriors grans aplaudiments.

No foren sols els missatgers tarragonins els oradors, i dos enfevorits constantinencs s’uniren a aquell acte d’afirmació catalanista, i foren Joan Sendra i Josep Jové. Sendra, de bon principi saludava els concentrats amb un efusiu visca el nostre jovent que sent el Nacionalisme com a propi.

JOAN SENDRA

“La unió fa la força i a Constantí calia que tots els joves s’unissin sota l’ensenyia protectora de les quatre barres, per a aquest caliu patriòtic, que mai havia sortit del cor dels joves d’aquella vila i s’havia d’exterioritzar apuntant-se com a socis a aquell casal d’amor a la Pàtria nostra i on s’hi feia una obra altament cultural com la d’ensenyar la gramàtica catalana i a tots els que hi volguessin concórrer, que per cert eren ja, un bon nombre”.

El nostre constantinenc, també passà revista a la història i els principals fets de la nacionalitat catalana, remarcant un clar coneixement del fet de la pèrdua de les llibertats catalanes, convidant a més als presents a treballar per Catalunya. –Segueix

dient-; "Cal que tots hi duguem el nostre esforç i que aquesta pau tan acariciada per nosaltres sigui un fet. Volem la glòria de Catalunya com a mitjà únic a les nostres aspiracions i per la seva consecució, hem d'afrontar tots els perills donant de cara als adversaris de la nostra causa".

Grans aplaudiments rubricaren el discurs del jove nacionalista de Constantí.

Encara faltava el parlament, un altre jove constantinenc per entusiasmar els ànims, i va ser:

JOSEP JOVÉ

"Nosaltres hem d'estimar la Pàtria perquè és la nostra segona mare i com a bons fills que som li hem de procurar la pau i la tranquil·litat eterna". En un altre passatge del discurs, "Animà als joves de Constantí a continuar la tasca empresa i arribà el seu eloqüent amb un fort visca de les Joventuts Nacionalistes (nodrits aplaudiments). La darrera fase del parlament acollí les paraules senzilles i fàcils i corprenedores, que trobareu a l'esperit estudiós i molt motivat del distingit i digne regidor de Constantí.

Sendra intervenia fent ús de la paraula, donant l'acte per acabat, que no ha de ser el darrer, sinó el primer de molts que pensen organitzar-se.

L'afirmació nacionalista va tenir un èxit sense precedents, el públic sortí entusiasmada i precursor d'un profitós treball de la nostra preuada joventut. També el poble, tots a una sentien l'orgull de les joves institucions, com aquesta de caire polític i nacional.